

A kommunizmus építőinek kongresszusa

A magyar nép is mindig nagy várakozással tekint a Szovjetunió Kommunista Pártjának kongresszusai, tanácskozásai elé. E kongresszusok sokkal többet jelentenek számunkra egyszerű külpolitikai eseményeknél: ilyenkor mélyebben bepillantunk a kommunizmust építő nagy szovjet ország életébe, eredményeibe és tennivalóiba. Mindig bőven találunk a kongresszus anyagában számunkra is hasznos, szinte csaknem hozzánk is intézett tanácsokat, útmutatásokat. Különösen azért fontosak számunkra e kongresszusok, tanácskozások, mivel az ott tárgyalt problémák, a Szovjetunió mai napjainak problémái — egyszersmind a mi holnapunknak kérdései is, amellet, hogy sok kérdés vetődik ott fel, melyet mi már ma is felhasználhatunk, a jelenleg előttünk álló feladatok megoldásában.

Mindez fokozottan áll most, a XX. pártkongresszus munkájára, hiszen Lenin halála óta ez a legfontosabb kongresszus a Szovjetunió Kommunista Pártjának történetében. Erről tanúskodnak azok a feladatok, melyeket a kongresszus mint közvetlenül megoldásra várókat jelölt meg, a felvetett elvi-politikai problémák jellege, és — ami a legjelentősebb — az, hogy a kongresszus egész munkáját és minden határozatát a leninizmus eleven, alkotó szelleme hatja át.

Mikor folyóiratunk e száma az olvasó kezébe kerül, a kongresszus már befejezi munkáját, tehát szélesebb lehetőség nyílik áttekinteni mindazt az újat és nagyon jelentőset, melyet 1956. februárjában Moszkva nyújtott. Ezek a sorok akkor születnek, amikor még javában folyik e világtörténelmi jelentőségű tanácskozás. Ezért itt természetesen még csak néhány vonatkozásban lehet érinteni (és csak érinteni) azokat a számunkra is elsőrendű jelentőséggel bíró tényeket és következtetéseket, melyek joggal ragadják meg minden becsületesen gondolkodó ember figyelmét.

A tények és következtetések közül feltétlenül az az első, hogy a Szovjetunió a jóval határidő előtt teljesített és túlteljesített ötödik ötéves tervében olyan gigászi eredményeket, a gazdasági fejlődés olyan tempóját érte el, amilyenre nem képes a kapitalista világ egyetlen állama sem. A Központi Bizottság beszámolójában a csodálatot keltő és meggyőző számok egész légiója szerepel, ezek a számok mindenki előtt ismeretesek. A legfontosabb azonban az, ami a számok mögött van: az egyszerű szovjet emberek millióinak hétköznapi lelkes munkája, a munkások, kolhozparasztok és értelmiségiek fáradtságot nem ismerő, minden áldozatra kész öntudatos tevékenysége, mely a szerszámgépek és a szénrel teli csillék, a ruhaszövetek és a búzától duzzadó zsákok hatalmas mennyiségében, a megvalósult terv számaiban ölt testet. Hogy a Kom-

munista Párt politikája az élet legmélyében kitéphetetlen gyökeret vert, éppen az mutatja, hogy a föld egyhatodán élő kétszáz milliós szovjet ember mindegyike saját egyéni életprogramjaként teljesíti a párt által kitűzött terveket, annak tudatában, hogy a kezenyomán életre hívott minden tonna acél és minden pud gabona, az ő jólétét emeli szüntelenül magasabb színvonalra.

Ez a tény magyarázza azt is, hogy évről évre oly szembetűnően növekszik a kommunizmust építő nagy szovjet ország súlya és befolyása az egész világon. Nem a »forradalom exportja«, nem a »kommunista terjeszkedés« (amelyről, éppen saját önző céljaik kendőzésére, annyit kiabálnak a tőke urai és lakásai), hanem a szocialista gazdasági rendnek ez a homocentrikus jellege toboroz egyre szélesebb tömegeket a szocializmusért folyó harc zászlaja alá. Ezért vált a szocializmus máris a földkerekség területének, népességének és ipari termelésének jelentős részét kitevő világrendszeré.

Az összes, megelőző társadalmi rendszerek kialakulására és megerősödésére hosszú évezredek, majd évszázadok kellettek. A szocializmus viszont bámulatosan rövid történelmi idő, néhány évtized alatt vált világreszereket átfogó — és hatásában, ideológiájában egyre terjedő és mind hatalmasabb tömegeket meghódító — rendszeré. A Szovjetunió a kommunizmus építésében hétmérföldes léptekkel halad előre. Európa és Ázsia tízegynéhány országa biztosan építi a szocializmust. Recseg-ropog a gyarmati elnyomás szégyenteljes, ember-telen rendszere: az évszázadokon át pária-sorban tartott sárga- és feketebőrű népek egymásután rázzák le magukról a gyarmati és félgyarmati függőség jármát. De magukban a kapitalista országokban is egyre erősödnek a munkásosztály és a dolgozók pozíciói, mindjobban a nemzet politikai vezető erőivé nőnek (elég itt csak a francia és az olasz munkásosztály sikereire gondolnunk). Mindez a marxizmus—leninizmusnak, az élet sokoldalú megismerésén és tevékeny alkotásán alapuló győzedelmes tanításának világraszóló jelentőségéről tanúskodik; arról, hogy a szocializmus eszméi hegyeken és országhatárokon útlevel és vízum nélkül áthatolva, egyre szélesebb dolgozó tömegek szívében találjanak lelkes visszhangra, hálás talajra.

A szovjet gazdasági és kulturális élet eddigi, önmagukban is kiemelkedő eredményei, szinte eltörpülnek azok mellett a soha nem látott távlatok mellett, melyeket a XX. kongresszus rajzolt a szovjet nép elé. A mostani, hatodik ötéves terv mind méreteiben, mind jellegében — és ezt kénytelenek elismerni a »hidegháború« óceánontúli »hősei« is — messze felülmúlja az összes eddigieket.

A termelőerők hatványozott fejlődése, a technika forradalmasítása első-sorban az atomenergia és a villamosítás alapján — ezen a bázison épül fel a Szovjetunió anyagi gazdagságának hatalmas épülete. A nehézipar legfontosabb alapanyagai termelésének nagyarányú fokozása, egész gyárak és iparágak gép-esítése, az automatizálás minden eddiginél szélesebb meghonosítása, nemcsak az egész termelés ugrásszerű növekedését fogja eredményezni, hanem a termelő embert is új helyre állítja: a csákány, az olvasztókemence és a kőműveskanál mellől egyre inkább a műszerasztal és a bonyolult gép fogantyúja mellé. A tudomány, a technika egyre nagyobb, mindinkább vezetőszerepet játszik az életben: az anyagi javak megteremtésének elősegítésében, a természet titkainak kifürkészésében, az ember életének könnyebbé, boldogabbá tételében. Azok az intézkedések, melyeket a párt és a kormány a nép életszínvonalának emelése érdekében foganatosít: a 7 órás (a bányászatban dolgozók, illetve a

serdülők számára 6 órában megállapított) munkanap, a lakásépítés méreteinek megkétszerezése, a közétkeztetés és az iskolai internátusok rendkívüli kiszélesítése, az árúböszög megteremtése stb. — mind a kommunizmus, szinte látható vonásait rajzolják elének. Felbecsülhetetlen jelentőségű a tervnek az a mondata, amely csak szükséztávan ad hírt arról, hogy 1960-ig megvalósul a kötelező középiskolai oktatás — először a világon! Abban az országban, melyet a nyugati »kultúrfölelény« apostolai még nem is olyan régen »műveletlen Oroszország«-nak neveztek, minden fiatal érettségivel, igen magas általános műveltséggel kezd meg az életet! A kapitalista országok vezető egyéniségei már eddig is nyugtalanokdva figyelték azt, hogy a Szovjetunió mennyire előttük halad a magasképzettségtű szakemberek nevelésében. Ezután ez a nyugtalanóságuk jogosan nő át kétségbeesésbe!

Az első ötéves tervek idején a kapitalista világ firkászai még fitymálólag, cinikus hitetlenséggel állították, hogy »nem lesz azokból semmi«! Azóta — bár nem mindenben — sokat tanulhattak. A nyugati burzsoá lapok, az új, hatodik ötéves terv nyilvánosságra hozatalakor, bár nem fogcsikorgatás nélkül, de kénytelenek voltak elismerni, hogy ezt a tervet teljes egészében szintén teljesíteni fogják. Ez viszont komoly aggodalomra ad okot számukra. W. Douglas, az Egyesült Államok legfelső bíróságának tagja, aki — mint ismeretes — sohasem lelkendezett a Szovjetunió eredményeinek láttán, azt írta, hogy a »mosolygó, békés, virágzó Oroszország a legnehezebb nemzetközi probléma«. Persze — számukra. Hogy miért, azt is megmagyarázza mr. Douglas. »Ha Oroszország biztosíthatja a békét csak egy évtizedre is, lényegesen emelheti az életszínvonalat országában. Ezzel óriási hatást gyakorolhat Ázsiára, de Európára is.« Tehát világos, miért aggasztják a terv kilátásai a Douglasokat: tudják, hogy nemcsak maga a Szovjetunió erősödik meg hallatlan mértékben, hanem sikereivel még jobban növeli a szocializmus amúgyis nagy vonzóerejét az egész világon, az összes elnyomott népek között.

A párt XX. kongresszusának jelentősége azonban korántsem merül ki a megtett út konstataálásában és a közvetlen gazdasági teendők megszabásában.

A kongresszus a marxista—leninista elmélet néhány alapvető kérdését is megtárgyalta. E kérdések felvetését, és a marxizmus—leninizmus szellemének megfelelően alkotó megoldását maga az élet, a lényegesen megváltozott, megújult körülmények tették szükségessé. Azok a következtetések, melyeket e kérdésekből levonnak, nem korlátozódnak csupán elméleti síkra, hanem program-jellegűek, vagyis a párt politikája, a néptömegek gyakorlati tevékenysége számára is elsőrendű jelentőségűek. Ezért jelent a XX. kongresszus végtelesen fontos hozzájárulást a marxizmus—leninizmus örökké gazdagodó kincses-tárához. Az olyan fontos, de egyben bonyolult problémák újszerű és mélyen elvi megvilágítása, mint a különböző társadalmi rendszerek békés egymás mellett élése — és ennek kapcsán a háború elkerülhetőségének kérdése a békés egymás mellett élés időszakában —, a szocializmusba való átmenet különböző formái és a szociáldemokrata pártokhoz való viszony kérdése — mind meganynyi bizonyítéka a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága valóban lenini, alkotó elvi- politikai vonalvezetésének. Azt bizonyítja ez, hogy az SZKP a belső és a nemzetközi viszonyok elvi értékelésében és gyakorlati tevékenységében egyaránt abból a lenini tanításból indul ki, hogy a párt politikája csak akkor lehet eredményes, ha számol az adott időszak követelményeivel, ha aktívan reagál az életre, ha figyelembe veszi annak sokrétű és ellentmon-

dás jelenségeit. A Szovjetunió külpolitikája, melyet mély elvhűség és egyben a legnagyobb rugalmasság jellemez, ezért bontakozhatott ki különösen az utóbbi években olyan nagy aktivitással. Az utolsó három év nemzetközi eseményeinek felmérése (a hosszú évek után először beállott bizonyos enyhülés és a béke, demokrácia, szocializmus erőinek térhódítása) azt mutatja, hogy a Szovjetunió minden fontos nemzetközi kérdésben messzehallhatóan felemelte szavát s a legreálisabb, legépitőbb javaslatokkal járult és járul hozzá sok vitás kérdés eldöntéséhez vagy a megoldás megközelítéséhez.

Számunkra, a kulturális front munkásai számára különösen jelentősek a kongresszusnak az ideológiai munkára vonatkozó útmutatásai. Az e téren elért, kétségtelenül jelentős eredmények elérése mellett a kongresszuson igen élesen merültek fel az ideológiai munka komoly hiányosságai, a dogmatizmus, betűragás, az élettől, a gyakorlattal való nem elégséges kapcsolat. Ráműtattak, hogy az ideológiai munkának az élet, a gyakorlat, a kommunista építés konkrét kérdései felé kell fordulnia, vagyis az ideológiai front dolgozói nem elégedhetnek meg a marxista—leninista elmélet megmagyarázásával, hanem el kell érniök az emberek szocialista tudatosságának szakadatlan növekedését és ezen keresztül segíteni a termelés sokasodását, az anyagi és szellemi javak teljes bőségének megteremtését.

Komoly figyelmet szentelt a kongresszus az irodalom kérdéseinek is. A Központi Bizottság beszámolója, számos hozzászóló (köztük Szurkov és Solohov is) behatóan foglalkozott a szovjet irodalom jelenlegi helyzetével és azzal, hogyan tudja az irodalom segíteni a népet új győzelmekre az előtte tornyosuló célkitűzések megvalósításában. Bár a hatodik ötéves terv irányelv-tervezetében nincs — és nem is lehet — olyan rubrika, mely szám adatokban szabná meg a szovjet irodalom növekedésének nagyságát és ütemét, de a terv célkitűzései világos képet adnak arról, miként növekszik az előttünk álló esztendőkből az irodalom és a művészet szerepe a szovjet társadalom szellemi életében. Az új, minden eddiginél gigantikusabb terv éveiben az írók bőségesen meríthetnek az élet gazdag, sokszínű nyersanyagából. Ugyanakkor pedig az anyagi és szellemi jólét növekedésével a dolgozóknak több jó könyvre lesz szükségük, több igaz és nemes érzéseket felkeltő filmet, színdarabot akarnak majd látni. Az írók azonban az elért eredmények ellenére még mindig nem tettek meg mindent, amit joggal vár tőlük a nép. Majakovszkij egyik versében a »világ adó-sainak« nevezte a költőket: oly sok mindenről nem írtak még, nem mondtak igaz, lelkesítő szót. Pedig ha valaha volt nemes és felemelő, igazán emberi téma az írók előtt, akkor a mai kor, a kommunizmus világraszóló győzelmeinek kora, a felszabadult ember igazán nagy, maradandó, évszázadokra szóló művek megalkotására ihleti a toll mestereit.

Csak olyan irodalom képes ilyen műveket felmutatni, amelynek művelői alaposan ismerik a dolgozók életét, szorosan összeforrottak a nép sorsával, harcaival. »Az élet azt mutatja, — mondotta A. Szurkov —, hogy az írónak, aki az olvasó értelmes és szeretett tanácsadója akar lenni, magának is a kommunizmus építőinek első soraiban kell haladnia.«

A párt, a nép nagy, de reális követelményt állít az irodalom elé: »Országunk művészetének és irodalmának megvan a lehetősége, hogy nemcsak a tartalmi gazdagságot, hanem a művészi erőt és a művészi tudást tekintve is, világelsőre törekedjék, és erre is kell törekednie.« A szovjet ország erejét és hatalmasságát még csak most bontakoztatja ki igazán. Az elkövetkező évek-

ben a világ nem egyszer fogja megcsodálni azokat a hallatlan hőstetteket, melyeket a szovjet népek visznek véghez a békés építőmunka, a természet átalakítása terén. A szovjet írók eddigi eredményei, tehetsége és egységes akarata biztosíték arra, hogy olyan művek születnek, melyek méltók lesznek a kommunizmust diadalmasan építő néphez.

Az egész haladó emberiség számára felbecsülhetetlen jelentőségű a XX. kongresszus. Nem kétséges, hogy nagy mértékben hozzá fog járulni a szocializmus további győzelmes útjához, a békemozgalom újabb jelentős sikereihez. Nekünk, a népi demokratikus országok dolgozóinak fokozott figyelemmel kell tanulmányoznunk a kongresszus történelmi jelentőségű határozatait és egész munkánkban meg kell honosítanunk a kongresszus szellemét: a marxizmus—leninizmus alkotó, tudományos és új, eredményes harcokra mozgósító eszméit.

FENYVESI ISTVÁN

LÓDI FERENC

Századom, te hajnal

(A XX. kongresszusra)

*A futó percek örvénylenek
s magukhoz rántanak,
mint szálló port az esőszemek.
Magához ránt e század, mint a mágnes
a szunnyadó vasat.
Olajjal, szénnel, acéllal dübög,
hogy igazítsa Földünk tengelyét
a kommunizmus csillagrendszerébe.*

*Az én koromnál nem volt soha szebb
s ifjú hevében félelmesebb.
Könyörtelen, mint sodró áradat
a villámokkal terhes ég alatt.
Az én koromban zúg, amit az ember
magát emésztve eddig alkotott,
sajogva, fájva
minden mozdulásban,
de hitetlenül mégis a halálban.*

*Az én koromban, mint a tengerek
tükrében fürge csillagmilliárd,
jövendők mossák frissre arcukat,
mint hajnalokban füvek, fák, vizek,
hogy megszülhessék folytatásukat, —
mert a gyümölcsnek ott a fája is
magvában, melyből újra törzs feszül
növéssre várva
rendületlenül.*